2012 – 2022

Something is Rotten in Heaven

Iskra Blagoeva

Има нещо гнило в рая

Искра Благоева

Something is Rotten in Heaven
Iskra Blagoeva

Има нещо гнило в рая
Искра Благоева

Composition and editing:
Iskra Blagoeva and Vladiya Mihaylova

Съставителство и редакция:
Искра Благоева и Владия Михайлова

Texts:
Iara Boubnova, Lea Vajsova, Vladiya Mihaylova, Daniela Radeva

Текст:
Яра Бубнова, Леа Вайсова, Владия Михайлова, Даниела Радева

Published excerpts from interviews with:
Hicran Aygün, Darya Apakhonchich, Lea Vajsova, Nadejda Dermendjieva, Biliana Lavcheva

Публикувани откъси от интервюта с:
Хиджран Айгюн, Даря Апахончич, Леа Вайсова, Надежда Дерменджиева, Биляна Лавчева

Interviewer:
Vladiya Mihaylova

Интервюиращ:
Владия Михайлова

Translation from Turkish:
Halide Syuleyman

Превод от турски:
Халиде Сюлейман

Translation from Russian:
Boryana Rossa

Превод от руски:
Боряна Росса

Translation to English:
Luisa Yordanova

Превод на английски:
Луиза Йорданова

Proofreading in Bulgarian:
Lora Sultanova

Корекции на български:
Лора Султанова

Photographs: Yana Lozeva, Gergana Moudova, Kalin Serapionov, Mihail Novakov

Фотографии: Яна Лозева, Гергана Мудова, Калин Серапионов, Михаил Новаков

Graphic design and pre-press:
Georgi Vasilev

Графичен дизайн и предпечат:
Георги Василев

Supported by

National Culture Fund Bulgaria

С подкрепата на

Национален фонд „Култура“

2012 – 2022

Something is Rotten in Heaven
Iskra Blagoeva

Има нещо гнило в рая
Искра Благоева

Adam's Last Supper
114x70 cm, acrylic on canvas
National Gallery Collection
2012

Последната вечеря на Адам
114x70 см, акрил върху платно
Колекция на Националната галерия
2012

Lilith Was Here
13 figures of white chocolate, 12cm each
SCAG Collection
2012

Лилит беше тук
13 фигури от бял шоколад, 12 см всяка
Колекция на СГХГ
2012

Beyond the Fall of Man

The works of Iskra Blagoeva in search of the image of the self-defining woman

Despite the historical victories of feminism, the past few decades have brought women to new challenges. They do not just continue to be the capital that underpins image-making machines, the beauty industry, plastic surgery, and various other market niches exploiting the physical and emotional resources of the "female" world. The new conservative wave of national policies in various parts of the world has put traditional attitudes about a woman's role, her belonging in the space of the home, her role as a wife and mother in the family on the agenda again. The deeply rooted stereotypes and their real effect in society have become active fields of political actions and criticism, either with regard to the abuse of power and sexual abuse (the MeToo movement), or in platforms for solidarisation, such as the assertion of the right to abortion, the fight against domestic violence and violence against women, the equal rights to access public positions and pay, etc.

Iskra Blagoeva's works are a reaction to all these problems. They are connected with a process of understanding herself and her role in the world, which is as personal and aesthetic as it stands in solidarity with others and with the challenges faced by the contemporary woman. At the heart of this process lies the personal rebellion, the seemingly hooliganist act to go contrary to expectations, beyond the customary, beyond the clichés of established stereotypes and notions. What if a woman refused to be a romantic companion, wife and mother; what if she turned a man into the object of her desire; what if the power stakes changed and the relationship of master and servant were overturned... It seems as if a large part of Iskra Blagoeva's paintings, objects, and installations proceed from similar hypotheses, each of which represents an opportunity to imagine the structure of the world in another way. As in a distorting mirror, these possibilities reflect the traditional notions and scandalise them, showing their relativity. The artist uses most often the language of symbols, religious and mythological images and references that are well known. They are part of the collective memory, the social and visual experience, which immediately evoke allusions and activate broader fields of attitudes and beliefs. From the myth of creation, through the image of the Sphinx, the composition of the Last Supper and other symbolic horizons, Iskra Blagoeva's works are a commentary on a universalist view of the world behind which, above all, the male point of view and position lies. Overturning precisely this perspective, the change of roles and of the "hidden look" that forms the field of the objects of desire and the visible, is the starting point for most of the artist's works. In the painting "Adam's Last Supper" (2012), man is shown as an object of

Отвъд грехопадението

Произведенията на Искра Благоева в търсене на образа на самоопределящата се жена

Независимо от историческите победи на феминизма последните няколко десетилетия изправиха жените пред нови предизвикателства. Те не само продължават да бъдат капитал, който стои в основата на машините за производство на образи, на индустрията на красотата, пластичната хирургия, както и различни други пазарни ниши, експлоатиращи физическите и емоционалните ресурси на „женския" свят. Новата консервативна вълна на национални политики в различни точки на света постави отново на дневен ред традиционните нагласи за ролята на жената, нейната принадлежност към пространството на дома, функцията ѝ на съпруга и майка в семейството. Дълбоко вкоренените стереотипи и тяхното реално действие в обществото се превърнаха в активни полета на политически акции и критика, било то по посока на злоупотребата с власт и сексуалното насилие (движението MeToo), било то в платформи за солидаризиране, каквито представляват отстояването на правото на аборти, борбата срещу домашното насилие и насилието над жени, равните права за достъп до обществени позиции и заплащане и др.

Произведенията на Искра Благоева представляват реакция на всички тези проблеми. Те са свързани с процес на осмисляне на себе си и своята роля в света, който е колкото личен и естетически, толкова и солидарен с останалите и с предизвикателствата на съвременната жена като цяло. В основата на този процес стои личният бунт, сякаш хулиганската проява да се действа обратно на очакванията, извън рамките на приетото, отвъд клишетата на установените стереотипи и представи. Какво ако жената откаже да бъде романтична спътница, съпруга и майка; какво ако тя превърне мъжа в обект на своето желание; какво ако властовите залози се променят и взаимоотношенията на господар и подчинен се преобърнат... Изглежда така, сякаш голяма част от картините, обектите, инсталациите на Искра Благоева изхождат от подобни хипотези, всяка от които представлява възможност да си представим устройството на света по друг начин. Като в криво огледало тези възможности отразяват традиционните представи и ги скандализират, показвайки тяхната относителност. Авторката използва най-често езика на символите, религиозни и митологични образи и референции, които са добре познати. Те са част от колективната памет, от социалния и визуалния опит, които веднага пораждат асоциации

consumption, a “central dish” in the ritual of a secret supper. For the first time, this work was displayed in the exhibition “After the Apple in the Grass“ together with a series of small objects made from white chocolate, with the figure of the Madonna holding the young man in his arms. However, the baby itself is “plucked out”, the sculptural objects are broken. The Mother of God is transformed into an ordinary woman, free from the burden of being a mother. The title of the work, “Lilith Was Here“ (2012), evokes in the foreground another image that often appears in one form or another in the works of Iskra Blagoeva and is essential for overturning the perspective. This is Lilith. According to Jewish mythology, she was Adam’s first wife, created from mud just like him. Lilith refused to obey Adam and fled the Garden of Eden of her own accord. The myth portrays her as a demonic figure, sexually liberated and uncontrollable. For the artist, Lilith and Eve are not so specific images as they are symbols to which she constantly returns to show two different choices, two different possible concepts of the woman and the female, one of which is rooted in the basic impulse for disobedience and independence. Similarly to the uncontrollable element of anima, Lilith destroys, overturns, takes, and rages, offering another role of the woman in the myth of creation, beyond guilt and fall and beyond the chain of reproduction, birth and death that outlines the economy of reproduction. The crossing of Eve’s and Lilith’s roads and the relations between them is a situation to which the artist often returns in her works. Lilith also appeared in the 2017 painting “The Last Suffer“ as a strange figure of authority, seemingly different from everyone else, ahead of them in terms of age, maturity and perhaps understanding of life. She is also present in the work “Lilith and Eve Gamble over Adam“ (2020), where she and Eve stand equal as twin sisters. They are shown as two hypostases of one and the same figure, which is a strange double (dual) self-portrait of the artist herself. The attitude towards Lilith is hidden in the background of Iskra Blagoeva’s work. It is a red thread that goes through the different exhibitions and works and participates in the gradual construction of the conceptual field of a first and foremost female world, which occurs in the absence of man, and does not need the relationship with and demarcation from him (and the male) to set up and define itself.

The tools for building this world are above all aesthetic. Although she prefers painting in particular, Iskra Blagoeva uses various other media, and regardless of the format and scale, her works always originate from an unambiguously controlled aesthetics, representing a bridge between the contemporary visual culture and the classical means of expressions and genres such as symbolism, vanitas, still-life, etc.

The exhibition “Never Forever“ (2015) is a complete installation that comments on the infantile world of the woman-child (of innocence) and its market exploitation in the modern cultural environment. Wrapped in the red curtain of blood (symbolising female menstruation), different objects of desire were presented in the form of shiny toys – a crib mobile, a fishing rod, etc., which are actually disguised weapons, tools for manipulation that would “trap” any

и активират по-широки полета на нагласи и вярвания. От мита за сътворението, през образа на Сфинкса, композицията на Тайната вечеря и други символни хоризонти, работите на Искра Благоева се явяват коментар на една универсалистка представа за света, зад която се крие преди всичко мъжката гледна точка и позиция. Преобръщането именно на тази перспектива, смяната на ролите и на „скритият поглед“, който оформя полето на обектите на желание и видимото е отправна точка за повечето от работите на художничката. В картината „Последната вечеря на Адам“ (2012) мъжът е показан като обект за консумация, „централно ястие“ в ритуала на тайна вечеря. За първи път това произведение се появява в изложбата „След ябълката в тревата“ заедно със серия от малки обекти от бял шоколад с фигурата на мадоната, държаща в прегръдките си младенеца. Самото бебе обаче е „изчоплено“, скулптурните обекти са счупени. Богородицата е превърната в обикновена жена, освободена от бремето да бъде майка. Заглавието на работата „Лилит беше тук“ (2012) извиква на преден план друг образ, който се появява често под една или друга форма в работите на Искра Благоева и е основен за преобръщането на перспективата. Това е Лилит. Според еврейската митология тя е първата жена на Адам, създадена от кал също като него. Лилит отказва да се подчини на Адам и напуска райската градина по свое желание. Митът я представя като демонична фигура, сексуално освободена и неконтролируема. За художничката Лилит и Ева са не толкова конкретни образи, колкото символи, към които постоянно се обръща, за да покаже два различни избора, две различни възможни концепции за жената и женското, едната от които се основава на базисния импулс за неподчинение и самостоятелност. Подобно на неконтролируемата стихия на анима Лилит разрушава, преобръща, отнема, вилнее, предлагайки друга роля на жената в мита за сътворението, отвъд вината и грехопадението и извън веригата на репродуктивността, раждането и смъртта, очертаваща икономиката на възпроизводството. Пресичането на пътищата на Ева и Лилит и връзките между тях е ситуация, към която авторката често се връща в своите работи. Лилит се появява и в картината „The Last Suffer” (2017) като странна фигура на авторитет, видимо различна от всички останали, изпреварила ги като възраст, зрялост и може би разбирания за живота. Тя присъства и в произведението „Лилит и Ева разиграват Адам на комар“ (2020), където с Ева стоят равностойно като сестри близначки. Те са показани като две хипостази на една и съща фигура, която всъщност представлява странен двоен (двойствен) автопортрет на самата авторка. Отношението към Лилит е скрито в бекграунда на цялостното творчество на Искра Благоева. То е червена нишка, която преминава през различните изложби и произведения и участва в постепенното изграждане на концептуалното поле на един преди всичко женски свят, който се случва в отсъствието на мъжа, няма нужда от взаимоотношението и оразличаването си с него (и с мъжкото), за да основе и определи себе си.

woman. The neon sign and a wordplay, “Never Forever“, represents the boundary of realisation, independence and maturity that separates the woman’s world from that of innocent infantility, encouraged by positive attitudes about life. Embodied in the fabulous and unrealistic “and lived happily forever after”, they are equally deceptive and at the same time impose stereotypes just as much as the play dolls, Barbie and Ken’s world, the wedding industry, the twinkling trinkets and the economy of masculinity and femininity attributes. For Iskra Blagoeva, “innocence” is a vulnerability that urges to be deceived and brings the pain of disappointment. Severing the ties with this infantile world marks the beginning of the self-positioning of the woman, independent and impressive, as we see her in the performance “Dzver (A Beast)“ (2017-2018).

The fragility of the female must be overcome, it must be replaced with a force that can at times acquire monstrous dimensions. A similar turn can be seen in the painting “Cerberus Whines in Hell“ (2015), which launched a series of works united under the ironic title “Black Paintings of Cheerful Events“. We see an innocent, timid face of a girl/child who, however, has caught and holds in her hand the fearsome monster Cerberus. Who is that little girl? The question, of course, remains open; in any case, however, the spectator sees the clear contradiction and misleading naivety.

Subsequently, the artist developed the series of paintings into a distinctly still life-related aesthetic, through which images of “monstrous” women were built and presented. The contradiction between the classical means of expression and the contemporary approach of overturning and criticising symbols and meanings, often through the instrument of disguised irony bordering on sarcasm and disgust, creates a queer aspect of perception of the works. Not only are they strange, but they are also ethically confusing; they emerge beyond the concepts of “normality” and do not imply a solution. Harpalyce eats her child with a packet of McDonald’s chips; strange, vain women have taken over the space of the “Last Supper“, “Eve and Lilith gamble over Adam“... Despite the firmness of the action and the vivid representation of the images, the paintings contain no hint at raising any moral questions, there is no moral, no denouement or end of the story; the spectator does not know if or how the artist herself perceives the images. They are simply there, presented without horizon and perspective, against a black background, around a table, arranged together with other objects. The references to the means of expression, basic composition and techniques of painting still-life emphasise the “artificiality” and imaginarity of the images just as much as the hanging bulb replacing the seemingly divine light and the exit. Everything is human, everything is artificial. Oedipus did not solve the mystery of existence. The Sphinx remains unknown and unbridled by it. It is carelessly negligent and arrogantly demonstrating its impenetrability for the man – Oedipus – the human – “Oedipus Was a Cheater“ (2020).

The exhibition “Something Is Rotten in Heaven“ (2019) continued to deal with the image of the monstrous woman, in which case, however, this is the real

Инструментите за изграждането на този свят са преди всичко естетически. Макар и да предпочита най-вече живописта, Искра Благоева използва различни други медии, като независимо от формата и мащаба произведенията ѝ винаги изхождат от една категорична контролирана естетика, представляваща мост между съвременната визуална култура и класически изразни средства и жанрове като символизма, vanitas, натюрморта (still-life) и др.

Изложбата „Never Forever” (2015) представлява цялостна инсталация, която коментира инфантилния свят на жената – дете (на невинността), и неговата пазарна експлоатация в съвременната културна среда. Обгърнати с червената завеса на кръвта (символизираща женската менструация) са представени предмети на изкушението под формата на блестящи играчки – въртележка за детско креватче, въдица и др., които всъщност са прикрити оръжия, инструменти за манипулация, които биха „вкарали“ всяка жена в капан. Неоновият надпис, игра на думи „Never Forever” представлява границата на осъзнаването, самостоятелността и зрелостта, която разделя женския свят от този на невинната инфантилност, насърчена от позитивните нагласи за живота. Въплътени в приказното и нереалистичното и заживели щастливо „forever”, те са също толкова измамни и същевременно налагащи стереотипи, колкото и куклите за игра, светът на Барби и Кен, сватбената индустрия, пазарът на блещукащи дрънкулки и икономиката на атрибути за мъжественост и женственост. За Искра Благоева „невинността“ е уязвимост, която приканва да бъде измамена и води след себе си болката на разочарованието. Скъсването с този инфантилен свят дава начало на самополагането на жената, независима и впечатляваща, каквато я виждаме в пърформанса „Дзвер“ (2017-2018).

Крехкостта на женското трябва да бъде преодоляна, трябва да бъде земенена със сила, която на моменти може да придобие чудовищни измерения. Подобно преобръщане може да се види в картината „Цербер хленчи в ада“ (2015), която поставя началото на серия работи, обединени под ироничното заглавие „Черни картини от радостни събития“. Виждаме невинно, плахо лице на момиче/дете, което обаче е хванало и държи в ръката си страховитото чудовище Цербер. Кое е това момиченце? Въпросът, разбира се, остава отворен, във всеки случай обаче зрителят вижда явното противоречие и подвеждащата наивност.

Впоследствие авторката развива серията от картини в една подчертано свързана с натюрморта естетика, чрез която са изградени и представени образи на „чудовищни“ жени. Противоречието между класическото изразно средство и съвременния подход на преобръщане и критика на символите и значенията, често чрез инструмента на неприкрита ирония, граничеща със сакразъм и отвращение, създава куиър аспект на възприятие за работите. Те не само са странни, но са и

figure of the woman who kills. The bridge to reality sets a new plan of action for the artist. On a conceptual level, the exhibition sought the outlines of a possible ethical position, which was also an act of solidarity. The language of painting of the pictures displayed drew inspiration from iconography, and the central installation “I Confess“ (2020) tempted the spectator to stand in the image of a saint with a halo of violet light; or he that is without sin, let him cast a stone...

Again, on the verge of scandal, the artist aimed to achieve a look at the woman beyond the idea of a victim, to give her strength, even if it is the power to kill in return. The two paintings are symbolic portraits of women, built in the artist’s aesthetic language, behind which real people stood. We can read the stories of A. V. and M. R. as if in a short newspaper crime article. The document, however, is not directly used by the artist. It gives ground for the creation of images that are the product of the understanding, comprehension and imagination for those women. Their portrayal as saints is a personal act of forgiveness, empathy and sympathy, which aims to point out and at the same time break the uncompromising causal relationship in which violence breeds violence and reproduces. In +359 Gallery the exhibition was displayed in the form of an installation, Iskra Blagoeva created a spatial vertical. It led the spectator from the recognition, through the scandalisation of morality and the ethical question of forgiveness, to the realisation of the problem – the displayed documentary stories about women who are victims of domestic violence. “Are we there yet?”, she wrote in red spray on the wall of the gallery at the highest point of the exhibition where, perhaps in the expected symbolism of the artistic narrative and spatial gradation, heaven was supposed to be. Instead of achieving love, however, the artist offered us a tool of resistance. The engagement ring has been transformed into a knuckleduster – “I Want to Know What Love is, I Want You to Show Me“ (2019).

The exhibition marks a limit for Iskra Blagoeva and for the image built in her works. The liberated woman becomes a critical subject from the public’s perspective; first, offering a much broader platform for solidarity, and second, providing a starting point for a review of the power constellations and authorities.

For the artist, the opportunity for solidarisation with women and between women, hearing their voice and their power of action is leading. The published excerpts from interviews with Darya Apakhonchich, Lea Vajsova, Hicran Aygün, Nadejda Dermendjieva and Biliana Lavcheva aim to create a dialogue outside the production, at the level of the document, public conversation and civic activism.

For Iskra Blagoeva, the field of activism and the canvas of the painting are two separate aspects of work and action. As an artist, she prefers to communicate in metaphors and symbols, to transform mythological images and interpret narratives as she enters the deep realm of the collective unconscious. Her paintings open windows to the gloomy world of psychedelic reality, where the artist depicts

етически объркващи; появяват се отвъд представите за „нормалност“ и не предполагат разрешение. Харпалика изяжда своето дете заедно с пакетче картофки от „Макдоналдс“; странни, суетни жени са превзели пространството на Тайната вечеря, Ева и Лилит разиграват Адам на комар... Въпреки категоричността на действието и яркото представяне на образите никъде в картините няма и намек за повдигането на морални въпроси, няма поука, няма разрешение или край на историята; зрителят не знае дали и как самият автор възприема образите. Те са просто там, представени без хоризонт и перспектива, на черен фон, около маса, подредени заедно с други предмети. Референциите към изразните средства, базисна композиция и техники на живописване на натюрморта подчертават „изкуствеността“ и въображаемостта на образите също толкова, колкото и висящата крушка, заместваща като че ли божествената светлина и изхода. Всичко е човешко, всичко е изкуствено. Един не е разгадал загадката на съществуването, Сфинксът остава непознат и неовладян от него. Той е безгрижно нехаен и арогантно демонстриращ своята непроницаемост за мъжа – Един – човека – „Един е бил измамник“ (2020).

Изложбата „Има нещо гнило в рая“ (2019) продължава да се занимава с образа на чудовищната жена, в случая обаче това е реалната фигура на жената, която убива. Мостът към действителността задава нов план на действие на художничката. На концептуално ниво изложбата търси очертанията на една възможна етична позиция, която представлява и акт на солидарност. Живописният език на показаните картини черпи вдъхновение от иконописта, а централната инсталация „Признавам“ (2020) изкушава зрителя да застане в образа на светец с ореол от виолетова светлина; или който няма грях, да хвърли камък...

Отново на границата на скандалността, авторката цели да постигне поглед към жената отвъд представата за жертва, да ѝ даде сила, било то и силата да убива в отговор. Двете картини представляват символични портети на жени, изградени в естетическия език на авторката, зад които се крият реални хора. Историите на А. В. и на М. Р. можем да прочетем като от кратка вестникарска криминатия. Документът обаче не е директно използван от художничката. Той дава повод за създаването на образи, които са плод на разбирането, представата и въображението за тези жени. Показването им като светици е личен акт на прошка, на емпатия и съчувствие, който цели да посочи и същевременно да прекъсне безкомпромисната причинно-следствена връзка, при която насилието ражда насилие и се възпроизвежда. В галерия „+ 359“, Водна кула, където е показана изложбата под формата на цялостна инсталация, Искра Благоева създава пространствена вертикала. Тя води зрителя от признанието, през скандализирането на морла и етичния въпрос за опрощението към осъзнаването на проблема – показаните документални истории за

possibilities. The limit of the horrendous, the moral scandal, the indignation, is a way to establish a distance and a tool of criticism.

Are the images created by Iskra Blagoeva a reflection of her own “understanding” of femininity, are they a flirtation with the notion of the rebel carried to excess, or do we see a hyperbole of collective expectations and fears of the dominant, self-defining woman?

Be it as it may, the women in the artist’s paintings are self-sufficient in the imaginary world of some dominant femininity – laid-back, sometimes a bit complacent, Amazons.

“Judith“ (2022) is a portrait painting depicting the mythological character and commenting on Donatello’s famous sculpture “Judith and Holofernes“. The artist offers the viewer an image of Judith after the battle and beyond victory, completely moving the female character from the narrative of competition and war. In the painting, Judith has embraced Holofernes’s severed head in a gentle, almost maternal way against the backdrop of a red curtain of blood and fertility. The serenity in her gaze is in contrast to the tense, still feverish look of the decapitated warrior.

Iskra Blagoeva creates a world of dreams, of images emerging from darkness, of illusions and imagination. Its fundamental basis is rebellion, woman’s revolt against the patriarchal order and all its attributes.

Vladiya Mihaylova

жени, жертва на домашно насилие. „Пристигнахме ли?“, пише с червен спрей на стената на галерията в най-високата точка на изложбата, там, където може би в очакваната символика на художествения разказ и пространствената градация би трябвало да бъде раят. Вместо постигането на любовта обаче художничката ни предлага инструмент на съпротива. Годежният пръстен е превърнат в бокс за борба – „Искам да познавам любовта, искам да ми я покажеш“ (2019).

Изложбата бележи граница за Искра Благоева и за изграждания в работите ѝ образ. Освободената жена се превръща в критически субект от гледна точка на обществото; първо, предлагайки много по-широка платформа за солидарност, и второ, давайки отправна точка за преразглеждане на властовите констелации и авторитети.

За авторката водеща е възможността за солидаризиране с жените и между жените, чуването на техния глас и силата им на действие. Публикуваните откъси от интервюта с Даря Апахончич, Леа Вайсова, Хиджран Айгюн, Надежда Дерменджиева и Биляна Лавчева целят създаването на диалог извън произведението, на нивото на документа, обществения разговор и гражданския активизъм.

За Искра Благоева полето на активизма и платното на картината са два отделни плана на работа и действие. Като художничка тя предпочита да говори с метафори и символи, да преобразява митологични образи и да интерпретира истории, навлизайки в дълбокия план на колективното несъзнавано. Картините ѝ отварят прозорци към мрачния свят на психеделична реалност, в която авторката показва възможности. Границата на ужасното, на моралния скандал, на възмущението е инструмент на отстранение и критика.

Дали образите, които Искра Благоева създава са отражение на начина, по който самата тя „разбира“ женствеността, дали са доведен до крайност флирт с представата за бунтарката, или пък виждаме хипербола на колективните очаквания и страхове от доминиращата, самоопределяща се жена?

Във всеки случай жените в картините на авторката са самодостатъчни във въображаемия свят на една доминираща женственост – спокойни, понякога малко самодоволни амазонки.

„Юдита“ (2022) е картина – портрет, която изобразява митологическия персонаж и коментира известната скулптура на Донатело „Юдит и Олофрен“. Авторката ни предлага образ на Юдит след битката, отвъд победата, изцяло изваждайки жената от наратива за състезание и война. В картината Юдит нежно, почти майчински е прегърнала отрязаната глава на Олофрен, на фона на червената завеса на кръвта и плодовитостта. Спокойствието в погледа ѝ е в контраст с напрегнатия, все още трескав вид на обезглавения войн.

Искра Благоева създава свят на сънища, на изплуващи от мрак образи, на илюзии и въображение. Негова фундаментална основа е бунтът, въставането на жената срещу патриархалния ред и всички негови атрибути.

Владия Михайлова

2015

Never Forever

An installation of four components
Exhibition at Institute of Contemporary Art – Sofia

The one-artist show of Iskra Blagoeva in ICA-Sofia Gallery is woven out of contradictions. The artist is relaying on visual impact while at the same time composing her objects as obvious or hidden references, hints and quotations waiting to be deciphered.

The used light and color are symptomatic. They are reorganizing the very space of the gallery. The allover glamour of the environment is invaded by text. The fishing pole is marked as an S&M accessory; the musical "merry-go-round" is small and suspended from the ceiling like those toys over a baby's cradle. It shines and glistens in a fury of pseudo-Swarovski utensils from the beauty markets. The rose neon sign "Never Forever" insistently introduces a hint of whining for the unfulfilled eternal love, happiness, beauty, youth...

The overly beautified atmosphere which the artist has created is triggering the sensation of pretense, and the feeling of unrest and insecurity. Passion and frustration, emptiness and satiation, the feminine and the "lady's" characteristics are contesting each other as a commentary on the gender identity. The woman envisioned in the show is a product – of gossip and the laic opinion, of media generalizations and statistical manipulation, of misunderstanding and lack of respect, of her own insecurity.

Iara Boubnova / curator

Never Forever

Инсталация от четири компонента
Изложба в Институт за съвременно изкуство – София

Самостоятелната изложба на Искра Благоева в ИСИ – София е изтъкана от противоречия. Авторката залага на визуална ефектност и едновременно композира обектите си като явни и скрити препратки, намеци и цитати, очакващи дешифриране.

Използваните характерни светлина и цвят реорганизират самото пространство на галерията, но в общата glamour атмосфера са внесени тревожни текстове. Рибарската въдица носи признаци на S&M аксесоар; музикалната въртележка, подобна на тези, които се закачат над бебешки легълца, проблясва с псевдо-сваровски приспособления от пазара на красотата; розовият неон "Never Forever" натрапчиво внедрява хленча по несбъднатите вечна любов, щастие, красота, младост..

Прекрасната до пресита атмосфера, изградена от Искра Благоева, създава усещането за престоре ност, чувството за безпокойство и нестабилност. Страстта и разочарованието, празнотата и наситеността, женското и „дамското" взаимно се оспорват като коментари към джендърната идентичност. Жената, за която става дума в тази изложба, е продукт – на клюки и мнения на лаици, на медийни обобщения и статистически манипулации, на неразбиране и неуважение, на собствената си несигурност.

Яра Бубнова / куратор

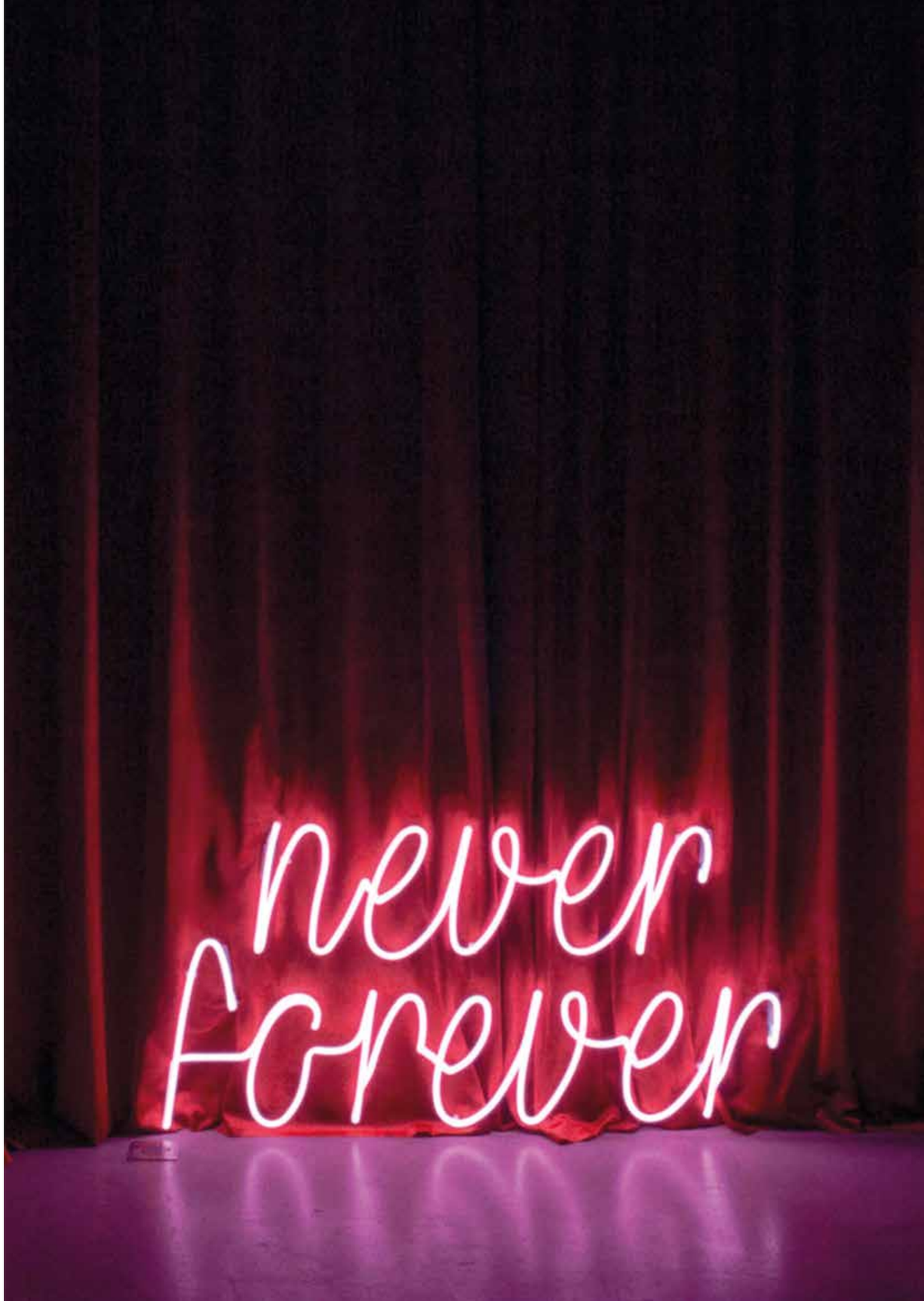
never
forever

2015

Emma, Don’t Jump in Neva!

Collaboration with Neva Balnikova

Emma Goldman is known as a rebel, an anarchist, an ardent proponent of birth control and free speech, a feminist, a lecturer and a writer.

Born on June 27, 1869 in Kaunas, Lithuania (at that time a province of the Russian Empire) in a Jewish ghetto, she suffered the fate of being a female in a culture that valued mainly males. Her father was a traditionalist Jew who planned to arrange a marriage for his daughter at the age of fifteen. Emma longed for a proper education and begged him to let her go back to school, but instead took jobs at a variety of places, including one in a corset shop. There she is forced to fend off unwelcome advances from Russian officers and other men. One persistent suitor took her into a hotel room and committed what Goldman called “violent contact”; two biographers call it rape. Desperate, Goldman wanted to follow her older sister Helena to New York and threatened her father to throw herself into the Neva River if he stopped her.

“I want freedom, the right to self-expression, everybody’s right to beautiful, radiant things.”

Ема, недей да скачаш в Нева!

В сътрудничество с Нева Балникова

Ема Голдман е известна като бунтар, анархист, пламенен защитник на контрола над раждаемостта и свободата на словото, феминистка, преподавател и писател.

Родена на 27 юни 1869 в Каунас, Литва (по това време провинция на Руската империя), в еврейско гето, тя страда от съдбата да бъде жена в една култура, която цени главно мъжете. Баща ѝ бил традиционалист евреин и планирал уреден брак за дъщеря си, когато стане на 15. Ема копнее за образование и го моли да ѝ позволи да се върне в училище, но вместо това работи на различни места, включително в магазин за корсети. Там тя е принудена да отблъсква нежелани аванси от руски офицери и други мъже. Един упорит ухажор я завел в хотелска стая и извършил това, което Голдман нарича „насилствен контакт“; двама нейни биографи го наричат изнасилване. Отчаяна, Голдман иска да последва по-голямата си сестра Елена в Ню Йорк и заплашва баща си да се хвърли в река Нева, ако я спре.

„Искам свобода, право на себеизразяване, правото на всички на красиви, сияйни неща.“

2015

Problema YYY

“In ancient Greek theories of health, it was the equal balance or mixing of the humors or elements (i.e., the isonomic mean) that comprised the ideal healthy state.

In the Aristotelian Problema XXX, however, there is a description of a form of melancholic constitution that is both 1) itself characterized as a mean, and 2) thought to lead to intellectual outstandingness.

This is theoretically problematic since the melancholic constitution was by definition a constitution in which there was a natural preponderance of black bile. Thus, there appear to be two incompatible means that are descriptive of the ideal in ancient Greek medicine: the isonomic mean that underlies the ideal healthy state, and the melancholic mean that describes the melancholic who is capable of greatness.”

Problema YYY

„В древногръцките теории за здравето това е баланс или смесване на настроения или елементи (т.е. на исономично разположение на духа), от които се състои идеалното здравословно състояние.

В Аристотеловата Problema XXX обаче има описание на форма на меланхолично състояние, която едновременно 1) е характеризирана като състояние сама по себе си и 2) считана, че води до интелектуално превъзходство.

Това теоретично е проблем, тъй като при меланхоличното състояние по дефиниция е имало естествено завишени жлъчни нива. Така, изглежда, че има две несъвместими състояния, които са описателни на идеала в древногръцката медицина: исономичното, което е в основата на идеалното здравословно състояние, и меланхоличното, което описва меланхолика като способен на величие.“

“Gendered Media: The Influence of Media on Views of Gender”
from Julia T. Wood

*Parlee, 1973, 1987
*Greene & Dalton, 1953
*Tavris, 1992, p. 140
*Unger & Crawford, 1992

"Historically, PMS (premenstrual syndrome) has not been a problem, but in the 90's it has been declared a disease. In fact, a good deal of research indicates that PMS affected very few women in earlier eras. After the war, when women were no longer needed in the work force, opinion changed and the term premenstrual tension was coined* and used to define women as inferior employees. In 1964, only one article on PMS appeared; in 1988-1989, a total of 425 were published.* Drug companies funded research and publicity since selling PMS meant selling their remedies for the newly created problem. Behind the hoopla, however, there was and is little evidence to support the currently widespread belief that PMS is a serious problem for a significant portion of the female population. Facts aside, the myth has caugh on, carrying in its wake many women and men who now percieve normal monthly changes as abnormal and as making women unfit for positions of leadership and authority. Another consequence of defining PMS as a serious problem most women suffer is that it leads to labeling women in general as deviant and unreliable*, an image that fortifies long-held biases against women."*

Исторически PMS (предменструален синдром) не е бил считан за проблем, но през 90-те години е обявен за болест. Всъщност много научни изследвания показват, че PMS е засягал много малко жени в по-ранните епохи. След края на войната, когато жените вече не са необходими като работна сила, възгледите се променят, терминът „предменструално напрежение” бива измислен и се използва, за да определи жените като по-некачествени служители. През 1964 г. излиза само една статия за PMS; през 1988-1989 са публикувани общо 425. Фармацевтичните компании финансират изследвания и реклами, тъй като, продавайки PMS, продавали и средства за лечение на новосъздадения проблем. Зад суетнята обаче има много малко доказателства в подкрепа на сегашното широко разпространено убеждение, че PMS е сериозен проблем за значителна част от женското население. Митът се заражда, а последиците са, че много хора сега приемат нормалните месечни промени като ненормални, а жените като негодни за отговорни и лидерски позиции. Друга последица от обявяването на PMS за сериозен проблем е, че това води до класифицирането на жените като по принцип девиантни и ненадеждни, един образ, който усилва дългогодишните предразсъдъци към тях.

Photography: Mihail Novakov
Фотография: Михаил Новаков

2017 - 2018

Dzver / performance

The work is a performance in which the artist drives an appealing car – a red Jaguar XKR convertible, usually associated with the stereotype of the successful man. The visitors of the show are invited for a ride (with the artist) around the city. The individual ride lasts about 5 to 10 minutes, usually in the very center of the city, drawing the attention to the car and the awkward group of passengers in it. Each time it is performed, the work is slightly different as the rules of participation change according to the particular site and situation. Sometimes the passengers are mostly men who are required to post on social media the hashtag: #Women are better artists. In other cases only women are invited to take part by posting a selfie with an indecent gesture and the hashtag #dzver (beast).

Дзвер / пърформанс

Работата е пърформанс, в който художничката шофира привлекателна кола - червен ягуар кабриолет, обикновено свързван със стереотипа за успелия мъж. Участниците са поканени да се повозят (с художничката) из града. Индивидуалното пътуване трае около 5-10 минути, обикновено в централната част на града, привличайки вниманието към колата и странната група пътници. Всеки път, когато се изпълнява, работата е леко различна, тъй като спрямо ситуацията се променят и правилата за участие. Понякога пътниците са предимно мъже, които са задължени да публикуват в социалните медии хаштаг:#Жените са по-добри художници. В друг случай само жени са поканени да участват, като публикуват селфи с неприличен жест и хаштаг: #Дзвер.

2015 - 2020

Black paintings of cheerful events

With the painting “Lilith and Eve Gamble over Adam“, Iskra Blagoeva continues to develop her series of works “Black Paintings of Cheerful Events“. All of them are related with the mythological narratives or popular (sacral) images which the artist transforms, always depicting certain extreme states. Going back to the original biblical story of Adam and Eve, the artist chose to present a situation that is seemingly beyond the Fall. We see a time and a space which is not only far from Eden, but seems to fit in another dimension – a black hole in which the matter gains a different shape and character. The heavenly is cultivated, multiplied, depreciated and finally cold-bloodedly consumed. The opened fast food boxes, the flower in an undersized pot, the ash tray, the perfect donut that rather seems a piece of porcelainware – an artefact that has long lost its function to give pleasure, the wine and the bleached skull make up a still life beyond the natural. In this psychedelic world, the light bulb hanging like gallows replaces the sun; there is neither a way out, nor divine light. The consumed Heaven is the decor of the main act, in which the first human, the man – Adam – is gambled over at cards by the lookalikes Lilith and Eve, in whose form the artist portrays herself. The ultimate state of decadence is reached, which cannot “bear” fruit and “resurrect” the natural.

Черни картини от радостни събития

С картината „Лилит и Ева разиграват Адам на комар“ Искра Благоева продължава да развива своята серия от работи „Черни картини от радостни събития“. В основата на всички тях стоят митологични разкази или популярни (сакрални) образи, които художничката трансформира, изобразявайки винаги определено крайни състояния. Връщайки се към първичната библейска история за Адам и Ева, художничката избира да представи ситуация сякаш отвъд грехопадението. Виждаме време и пространство, което не просто е далеч от Рая, но се помества в друго измерение – черна дупка, в която материята придобива различна форма и характер. Райското е култивирано, мултиплицирано, обезценено и накаря хладнокръвно изконсумирано. Отворените кутии за бърза храна, цветето в тясна саксия, пепелникът, перфектната поничка, която изглежда по-скоро като порцеланово изделие – артефакт, отдавна загубил функцията си да доставя вкусова наслада, виното и избеленият череп създават натюрморт отъд природното. В този психеделичен свят провесената като бесило крушка замества слънцето, изход няма, нито божествена светлина. Изконсумираният рай

In Iskra Blagoeva's works, this state of overwhelming finale is a metaphor for the failure of the patriarchal order and the societal conditions and structures created by it, which comprise the foundation of the Western Christian culture. Through the extreme denial – the disgust, cruelty, coldness, and arrogant cynicism towards the sacral, the artist seeks a new image, a new beginning, which puts the woman in another role and gives her the strength to be capable not only of creation, but also of destruction like a vengeful Goddess.

Vladiya Mihaylova

Cerberus Whines in Hell
Series "Black Paintings of Cheerful Events"
90x90 cm, acrylic on canvas
Sofia City Art Gallery Collection
2015

Цербер хленчи в ада
Серия „Черни картини от радостни събития"
90x90 см, акрил върху платно
Колекция на Софийска градска художествена галерия
2015

е декор на основното действие, в което първият човек, мъжът - Адам е проигран на карти от приличащите си Лилит и Ева, в чиято форма художничката изобразява самата себе си. Достигната е крайната точка на упадък, която не може да „роди" плодове и да „възкреси" природното. В работите на Искра Благоева това състояние на непреодолим финал е метафора за провала на патриархалния ред и обществените условия и структури, породени от него, които са фундамент на западната християнска култура. През крайното отрицание – погнусата, жестокостта, студенината и арогантния цинизъм спрямо сакралното, художничката търси един нов образ, ново начало, което поставя жената в друга роля и ѝ дава сила, способна не само да създава, но и да разрушава подобно на отмъстителена Богиня.

Владия Михайлова

Harpalyce Suddenly Got an Appetite Herself
Series "Black Paintings of Cheerful Events"
Painting of two parts (90x90 cm, 30x30 cm), acrylic on canvas
Private Collection
2015

Харпалика внезапно огладня
Серия „Черни картини от радостни събития"
Картина от две части (90x90 см, 30x30 см), акрил върху платно
Частна колекция
2015

Covering Your Genitals with Leaves is not Enough
Series "Black Paintings of Cheerful Events"
30x30 cm, acrylic on canvas
Sofia City Art Gallery Collection
2019

Да покриеш гениталиите си с листа не е достатъчно
Серия „Черни картини от радостни събития“
30x30 см, акрил върху платно
Колекция на Софийска градска художествена галерия
2019

Lilith and Eve Gambling Over Adam
Series "Black Paintings of Cheerful Events"
120x120 cm, acrylic on canvas
2020

Лилит и Ева разиграват Адам на комар
Серия „Черни картини от радостни събития“
120x120 см, акрил върху платно
2020

The Last Suffer
Series "Black Paintings of Cheerful Events"
180x90 cm, acrylic on canvas
Sofia City Art Gallery Collection
2017

The Last Suffer
Серия „Черни картини от радостни събития"
180x90 см, акрил върху платно
Колекция на Софийска градска художествена галерия
2017

Oedipus Was a Cheater
90x75x44 cm, stone
2020

Едип е бил измамник
90x75x44 см, камък
2020

A Sign of Faith and Devotion
150x80 cm, white neon, white polar fox
2021

A Sign of Faith and Devotion
150x80 см, бял неон, бяла полярна лисица
2021

Judith
150x100 cm, acrylic on canvas
2022

Юдита
150x100 см, акрил върху платно
2022

I Confess
Pink neon, 40 cm diameter
2019

Признавам
Розов неон, 40 см диаметър
2019

2019

Something is Rotten in Heaven

In the last year it has become common to hear about murders or violence against women. The topic has become of particular media interest and politically charged with the passions surrounding the Istanbul Convention. Between the apathy, speculation, anger, horror and the new, yet conservative wave of defending family values, the door has gradually begun to open to the real debate about why this is happening and how we react as a society – as citizens, but also as human beings.

The exhibition of Iskra Blagoeva attempts to open this particular door, shocking us a bit, disturbing us and most of all confusing the stereotypes we imperceptibly and inevitably live with. For one year, the artist has been exploring the topic of the female murderer, looking for points of reference in psychology, mythology, poetry and religion. The basis for this is provided by documentary stories, part of the information flow and real life news, and the references made by the artist go far beyond. Guiding the audience through the themes of the vanity and obsessiveness of the new narcissistic culture, of crime and sin, of sanctity, degradation and the lack of remedy, of confession and forgiveness, the artist creates an overall installation in the space in which the individual works complement, build on each other and 'narrate' the content of the exhibition along the verticality of the actual Water Tower.

At the heart of the project stands the woman, but this exhibition is not about women only, insofar as the issue of violence therein is addressed as an act of treacherous superiority of the stronger over the weaker. Contrary to the expectation that human problems are discussed through the male image, Iskra Blagoeva

Има нещо гнило в рая

В последната година стана обичайно да научаваме за убийства или насилие над жени. Темата се превърна в особено медийно интересна и се натовари политически със страстите около Истанбулската конвенция. Между апатията, спекулацията, гнева, ужаса и новата, засега консервативна вълна на защита на семейните ценности започна постепенно да се отваря вратата и на реалния дебат защо се случва това и как реагираме като общество – като граждани, но и като човеци.

Изложбата на Искра Благоева се опитва да отвори именно тази врата, като малко ни шокира, разтревожи ни и най-вече объркa стереотипите, с които неусетно и неизбежно живеем. В продължение на една година авторката изследва проблема за жената убийца, търсейки опорни точки в психологията, мита, поезията и религията. Основа за това дават документални истории, част от информационния поток, новини за реални човешки животи, като препратките, които художничката прави, отиват много отвъд това. Водейки зрителите през темите за суетата и обсесивността на новата нарцистична култура, за престъплението и греха, за светостта, за падението и липсата на изход, за изповедта и опрощението, авторката създава цялостна инсталация в пространството, в която отделните произведения се допълват, надграждат и „разказват" съдържанието на изложбата по вертикалата на самата Водна кула.

В основата на проекта стои жената, това обаче не е изложба само за жени, доколкото проблемът за насилието в нея е разгледан

chooses to show the audience not the god-like Adam, but the sinful Eve. Are female murderers abusers or victims, are they different from men in their role of oppressors and where is the line between strength and weakness, between fall and retribution? The two portraits in the exhibition relate to real women who killed their male partners in a cruel way. The artist creates images that are devoid of sentimentality or drama, which seduce with their fragility but also chill with their indifferent alienation and pale stone faces. By placing halos over their heads, the artist provokes the audience, testing the limits of what we perceive as normal. At the same time, however, she makes a commentary on the devoid religiosity that has become a conservative scholasticism, insensitive to the contradictions of human life.

Without explicitly stressing that she engages with the situation in Bulgaria, Iskra Blagoeva's exhibition comments on many of the current issues in the country, from the murders (of women) to the growing alienation and violence between people, to the devaluation of values, the lack of adequate institutions, the degradation of faith and the chaos in orientations about the world. This is an exhibition that uses the scandalous, even the horrific, to address the forgotten role of art to talk about human choices, about ethics, about saints and sinners.

The visiting project – the film "Five Years and Five Months" by directors Andrey Getov and Neda Sokolovska – further underlines the topicality and specificity of the problems that motivate the exhibition itself, by talking about the problems of the women's prison in Sliven and the degrading treatment against women.

Vladiya Mihaylova / curator

като акт на вероломно превъзходство на по-силния върху по-слабия. Противно на очакването, че за проблемите на човека се говори през образа на мъжа, Искра Благоева избира да покаже на зрителите не богоподобния Адам, а грешната Ева. Насилници или жертви са жените убийци, различни ли са те от мъжете в ролята им на насилници и къде е границата между силата и слабостта, между падението и възмездието? Двата портрета в изложбата са свързани с реални жени, които убиват по жесток начин близките си мъже. Художничката създава образи, лишени от сантименталност или драматизъм, които съблазняват със своята крехкост, но и смразяват с безразличната си отчужденост и бледите си каменни лица. Изписвайки ореоли над главите им, авторката провокира публиката, като изпитва границите на това, което възприемаме за нормално. Същевременно с това обаче тя отправя коментар към изпразнената от съдържание религиозност, превърнала се в консервативна схоластика, нечувствителна към противоречивостта на човешкия живот.

Без изрично да подчертава, че се занимава със ситуацията в България, изложбата на Искра Благоева коментира много от актуалните проблеми у нас, от убийствата (на жени), през растящото отчуждение и насилие между хората, до девалвацията на ценностите, липсата на адекватни институции, падението на вярата и хаоса в ориентациите за света. Това е изложба, която използва скандалното, дори ужасното, за да се обърне към позабравената роля на изкуството да говори за човешкия избор, за етиката, за светците и за грешниците.

Гостуващият проект – филмът „Пет години и пет месеца" на режисьорите Андрей Гетов и Неда Соколовска, допълнително подчертава актуалността и конкретиката на проблемите, които мотивират самата изложба, като разказва за проблемите на женския затвор в Сливен и унизителното отношение към жените.

Владия Михайлова / куратор

The Sofia Police Department receives a signal that a human arm placed in a yellow plastic “Billa” bag was found in a trash bin. In another container, a severed male head was also found inside a plastic bag labeled “Europe Shops”. Later, following a signal from a communal building, a human corpse was found – a torso of a man, without limbs and head, without genitals.

The police investigation discovered that the murdered K.L. had been missing for several days, was living with G.R. and was the stepfather of A.V. – G.R.’s daughter. On searching A.V.’s room the police found a jar containing a male sexual member and testicles, filled with a red-coloured liquid.

After a full confession, A.V. cited as a motive for the murder the fact that when she was 6 years old, her stepfather had sexually abused her for three years and she had not shared it with anyone. Some time ago she had asked him if he remembered what he had done to her when she was a child and he had told her that he didn’t, and that if it were so, he had been forced to do it by Satan. Hence, he would not repent. After a while she invited him into her room, made him sit on the ground and tied his hands behind his back, then strangled him with a nunchaku. She subsequently dissected the corpse.

Saint 01
116x81 cm, acrylic on canvas
2019

Светица 01
116x81 см, акрил върху платно
2019

На ... г. в РПУ-С е получен сигнал на тел. ..., че в контейнер в жк К. е намерена човешка ръка, поставена в найлонов плик, жълт на цвят с надпис „Била”. В друг контейнер е намерен найлонов плик с надпис „магазини Европа”, в който има отрязана мъжка глава. По-късно по сигнал от жк З. е открит човешки труп - торс на мъж, без крайници и глава, без гениталии.

След разследване на полицията се установява, че убитият К.Л. е в неизвестност от няколко дни, живее на семейни начала с Г.Р. и е доведен баща на А.В., дъщеря на Г.Р. При огледа на стаята на А.В. намират буркан с намиращи се в него мъжки полов член и тестиси, пълен с червена на цвят течност.

След пълно самопризнание А.В. изтъкна като мотив за извършаването на убийството факта, че когато е била на 6 г., пастрокът ѝ в продължение на три години я е малтретирал сексуално и тя не е споделяла с никого. Преди време го е питала дали си спомня какво е правил с нея като малка, а той ѝ е отговорил, че не помни и че ако това е така, Сатаната го е карал да го прави, няма да се разкае. След време тя го кани в нейната стая, кара го да седне на земята, връзва му ръцете отзад. След това го удушава с нунчагото. Впоследствие разчленява трупа.

Saint 02
80x60 cm, acrylic on canvas
2019

Светица 02
80x60 см, акрил върху платно
2019

For many years M.R. was abused by her alcoholic son. One day, while he was sleeping, she entered his room and killed him with a hoe. She went to prison, but was released after a year after finding out that she is seriously ill. She lived with her husband, who was also ill, with whom she had a bad relationship. Eventually, she decided to kill him. She went to his bedside and made a small incision at the carotid artery with a butter knife, then locked the door and left him to bleed out.

Дълги години М.Р. е малтретирана от сина си алкохолик. Един ден влиза в стаята му, докато спи, и го убива с мотика. Влиза в затвора, но след една година я пускат, след като се разбира, че е тежко болна. Живее със съпруга си, също болен, с когото са в лоши отношения. Впоследствие решава да го убие. Отива до леглото му и с нож за масло прави малък разрез при сънната артерия. Заключва вратата и го оставя да му изтече кръвта.

I have always insisted that cultural professionals are a very powerful force for social change when their creativity is intertwined with progressive social movements. Of course, this requires a particular effort on the part of activists, critical intellectuals and cultural professionals to work together. Such collaboration is by no means obvious, nor is it an easy task. The logics at work are simply different. However, there are several artists in Bulgaria that I find important. Among them is Iskra Blagoeva. Her exhibition “Something is Rotten in Heaven” is an event for the Bulgarian cultural scene because conceptually it is highly provocative. Contrary to the expectation that in an exhibition by a feminist artist dedicated to violence we would see women who are victims of violence practiced by men, she flirts with the idea that women can be thought of as both an abuser and a victim. According to Iskra Blagoeva, the woman becomes violent when she does not find institutional support to save her from her abuser. In a sense, the lack of institutions provokes more violence in our society. But to me there is yet another layer. It is these socially attributed characteristics of a man as embodied in the figure of a woman, in the case of Iskra Blagoeva the abusive woman, that have always raised particular concern because they are a direct attack on the heteronormative treatment of the binarity of gender on which the patriarchal structure rests. Therefore, the focus of interest in the exhibition is the empowered woman who exercises power in a “masculine” way. Power proves not to be an instrumental given, fixed in the structural positions of patriarchy, but something fluctuating in relations where it could be converted from a form of domination into a resistance to domination at any given moment. And thus this woman puts on a knuckleduster of engagement rings to step into the ring for the battle against conservatism and her confinement in the idea of the “traditional family”.

Lea Vajsova

I want to know what love is, I want you to show me
80x60 cm, acrylic on canvas
Production: Petar Dudolov
2019

Искам да познавам любовта, искам да ми я покажеш
80x60 см, акрил върху платно
Продукция: Петър Дудолов
2019

Винаги съм настоявала, че културните дейци са много силен двигател за социална промяна, когато тяхното творчество се преплита с прогресивни социални движения. Разбира се, това изисква особено усилие от страна на активистите, критически настроените интелектуалци и на културните дейци да работят заедно. Такава колаборация никак не е очевидна, нито е лесна задача. Логиките на работа са просто различни. Но има няколко творци в България, които намирам за важни. Сред тях е и Искра Благоева. Нейната изложба „Има нещо гнило в рая“ е събитие за българската културна сцена, защото концептуално е силно провокативна. Противно на очакването, че в изложба на художничка феминистка, посветена на насилието, бихме видели жени, жертви на насилие, практикувано от мъже, тя се заиграва с идеята, че жената може да бъде мислена и като насилник, и като жертва. Според Искра Благоева жената става насилник, когато не намира институционална подкрепа, за да бъде спасена от своя насилник. В някакъв смисъл липсата на институции провокира повече насилие в обществото ни. Но аз чета още един пласт. Тъкмо тези социално приписвани характеристики на мъжа като втелесени във фигурата на жена, в случая на Искра Благоева жената насилник, винаги са пораждали особена тревога, защото те са пряка атака спрямо хетеронормативното разглеждане на бинарността на пола, върху което почива патриархалната структура. Затова и в центъра на интерес на изложбата е овластената жена, практикуваща власт по един „мъжки“ начин. Властта не се оказва инструментална даденост, фиксирана в структурните позиции на патриархата, а нещо, флуктуиращо в отношения, където тя във всеки един момент от форма на господство може да бъде преобърната в съпротива спрямо господството. И така тази жена си слага бокс с годежни пръстени, за да стъпи на ринга за битката против консерватизма и затварянето ѝ в идеята за „традиционното семейство“.

Леа Вайсова

“Something is rotten in Heaven”
Installation views from the exhibition
+359 Gallery
May 2019

„Има нещо гнило в рая“
Кадри от изложбата
Галерия +359
Май 2019

KRUŠOVICE

ЛИ?

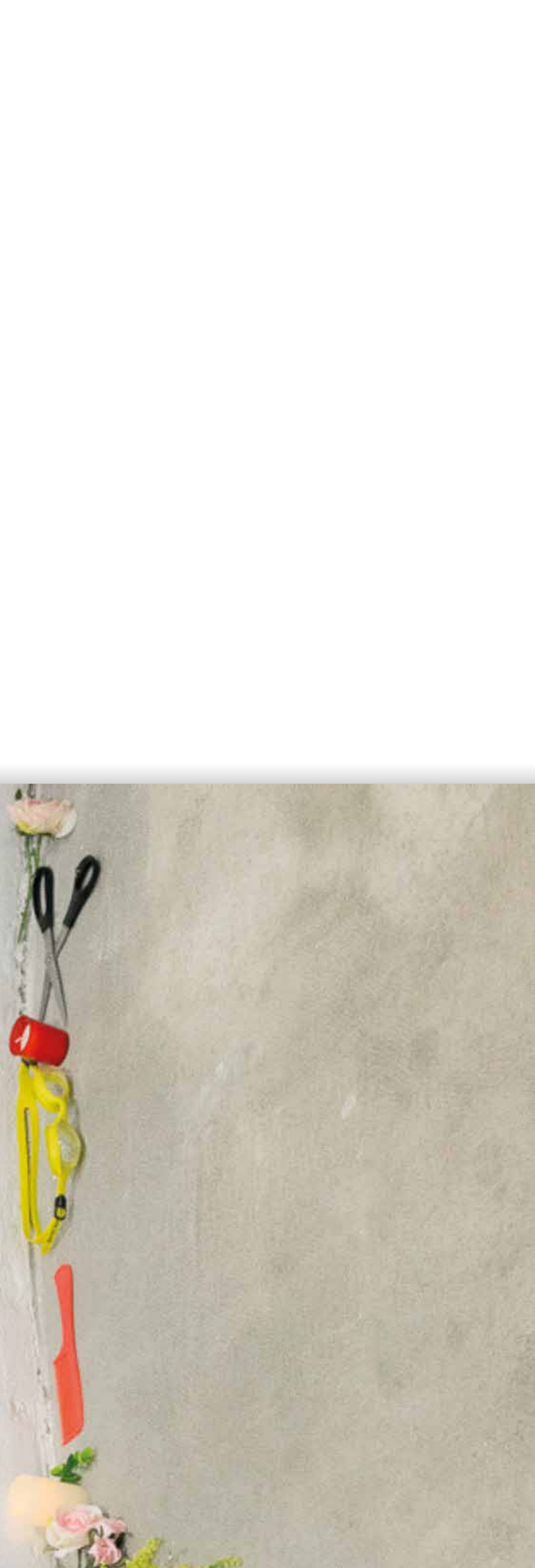

Luchezar Boyadjiev
Лъчезар Бояджиев

Gergana Mudova
Гергана Мудова

Iara Boubnova
Яра Бубнова

Iskra Blagoeva
Искра Благоева

Kalin Serapionov
Калин Серапионов

Lea Vajsova
Леа Вайсова

I Confess
Pink neon, 40 cm diameter
2019

Признавам
Розов неон, 40 см диаметър
2019

Stela Vasileva
Стела Василева

Vladiya Mihaylova
Владия Михайлова

Zoya Petrova
Зоя Петрова

Sabine Steinherr
Сабине Щайнхер

Sasho Stoitsov
Сашо Стоицов

Olimpia Baldaranova
Олимпия Балдаранова

Lea Vajsova / sociologist

The problem of domestic violence and violence against women, as Mariya Ivancheva's research demonstrates, has become central to the post-1989 feminist political activism in Bulgaria in the context of the establishment of a liberal state based on the rule of law and the accompanying idea of democratic participation of the civil society through the non-governmental sector. At the time, the political talk also began to focus on issues concerning the legal order. The idea was that if we achieved fair justice, then we would have a reliable means of solving all the problems of post-socialist societies. Including those concerning gender inequalities. The construction of the liberal country based on rule of law also built on a persistent anti-communist narrative, which also reworked our memory regarding the history of the women's movement until 1989, erasing some of the progressive policies towards women that had been conducted by the state in the context of socialism. Thus, Eastern Europe was produced as a space of "the monolithic patriarchal culture due to its communist past", in which feminism, albeit a specific concept of liberal feminism, registered its beginnings. In 1995, Bulgarian representatives went to Beijing to participate in UN's Fourth Conference on Women, where they started working together with international human rights organisations to produce a report on domestic violence on a national level. In this period, one of the central organisations for supporting women who have been victim of violence – Animus Association – was founded. According to Ivancheva, female activism was mainly professionalised in two directions. It was practised by women lawyers whose field of action was concentrated in the courtroom, working at the level of legislative initiatives, and by psychologists offering support to victims of violence. In parallel, many Bulgarian female citizens, as a result of the economic crisis of the 1990s, experienced social declassification and joined the global export of care workers from South to West, starting work mostly in the grey sector as domestic helpers, carers, and also joining the prostitution business. This problem at the time, however, did not fall into the focus of our local feminism. I think the main reason for this was that posing it required criticism of the production of new social inequalities in the context of the rehabilitation of capitalism, which was contrary to the political consensus of the 1990s for a transition to a free market economy.

It is precisely the ideological framework of the liberal state based on the rule of law that has been structuring the field of feminism in Bulgaria even to this day. For me personally, this structure has proved insufficient as, unfortunately, the work for forming the public opinion and building a progressive social movement from the foundations up was not a priority. I have to say here that this conclusion is not a criticism of the activities of the representatives of the non-governmental sector, which is certainly important and helps many women who have suffered domestic violence. It is a conclusion about a flaw caused by the manner in which feminism was historically restructured in the political field, both on an organisational and on a discourse level in the 1990s, so as it would not enjoy broad support and understanding, including on the subject of domestic violence and violence against women. Thus we proved unprepared to face a serious conservative and nationalistic wave, which did not spare Bulgaria either, and which began to dominate the public opinion.

Леа Вайсова / социолог

Проблемът за домашното насилие и насилие над жени, както изследванията на Мария Иванчева демонстрират, става централен за феминистката политически активизъм в България след 1989 г. в контекста на изграждане на либерално-правова държава и съпътстващата я идея за демократично участие на гражданското общество през неправителствения сектор. Тогава и политическото говорене започва да се съсредоточава около въпроси, касаещи правовия ред. Идеята е, че ако постигнем справедливо правораздаване, то тогава ще имаме надеждно средство за решаване на всички проблеми на постсоциалистическите общества. Включително онези, засягащи половите неравенства. Изграждането на либерално-правовата държава стъпваше също върху един настоятелен антикомунистически наратив, който преработи паметта ни и по отношение на историята на женското движение до 1989 г., заличавайки някои от прогресивните политики по отношение на жените, държавно провеждани в контекста на социализма. Така Източна Европа беше произведена като пространство на „монолитната патриархална култура поради комунистическото ѝ минало“, в рамките на която феминизмът, но точно едно определено схващане за либерален феминизъм, регистрира своето начало. През 1995 г. български представителки заминават за Пекин за участие в Четвъртата конференция за жените на ООН, когато започват да работят съвместно с международни правозащитни организации за изготвянето на доклад за домашното насилие на национално ниво. В този период е основана и една от централните организации за подкрепа на жени, преживели насилие - Асоциация „Анимус“. Според Иванчева женският активизъм се професионализира основно в две направления. Практикува се от жени от адвокатската професия, чието поле на действие е съсредоточено в съдебната зала, работещи и на ниво законодателни инициативи, и от психоложки, предлагащи подкрепа на жертви на насилие. Паралелно голяма част от българските гражданки вследствие на икономическата криза от 90-те преживяват социална декласация и се включват в глобалния износ на грижовен труд от Юг към Запад, започвайки работа най-често в сивия сектор като домашни помощнички, болногледачки, захранват и бизнеса с проституция. Този проблем към онзи момент обаче не попада във фокуса на локалния ни феминизъм. Мисля, че основната причина за това е, че поставянето му изисква критика на произвеждането на новите социални неравенства в контекста на реабилитацията на капитализма, което е в разрез с политическия консенсус от 90-те за преход към свободна пазарна икономика.

Именно идеологическата рамка на либерално-правовата държава и до днес структурира полето на феминизма в България. За мен лично тази структура се оказа недостатъчна, тъй като, за съжаление, работата по формиране на общественото мнение и по изграждане на едно прогресивно социално движение от долу не е била приоритет. Тук бързам да кажа, че тази констатация не е критика спрямо дейността на представителите на неправителствения сектор, която със сигурност е важна и помага на много жени, преживели домашно насилие. Тя е констатация за недостатък, породен от начина, по който феминизмът в политическото поле исторически беше преструктуриран както на организационно ниво, така и на дискурсивно през 90-те, така че той да не среща масова подкрепа и разбиране, включително по темата за домашното насилие и насилието над жени. И така се оказахме неподготвени да се сблъскаме с една сериозна консервативно-националистическа вълна, която не подмина и България, и която завладя общественото мнение.

Biliana Lavcheva / lawyer, Founder of Ame Foundation

In the media space and in general in our society, it is perceived that violence is physical and is only against women. The reality, however, is different. When we talk about violence, we cannot afford discrimination. Violence in the first place can be mental, sexual, economic and physical; it can be coercive, can be expressed in insults or degrading behaviour, can be a restriction of personal freedom and behaviour, and can be against anyone. Victims of violence other than women are children, and still it does not necessarily mean physical abuse. In compliance with the effective law on the protection from domestic violence, even if a child has only witnessed an act of violence, they can seek protection under the law, through the court. Violence can also be against a parent of his or her son or daughter. It can also be against men, and in most cases here we are talking about psychological harassment arising from a woman's higher position in society, a desire for control and many other forms of violence and harassment. Our society needs to understand that the image of the victim is not only female and that violence has many faces and manifestations. It is women who are most likely to seek protection for themselves or their children, but we have had cases where a father seeks protection from his son, as well as many similar ones. Men who become victims of harassment find it much more difficult to take action to defend themselves, because in Bulgaria the stigma of the shame of complaining when you are a man hangs in the space like a sword of Damocles. It is important to talk about violence in the media space in the right way. It is important to know that any man, child, father or mother assume the role of the victim. When we know the enemy, figuratively speaking, we can help the victims much more easily. Because if we continue to be so indifferent to all manifestations and forms of violence, we will bequeath our children a very bad place to live.

What laws do we need, when and how does the law help solve these problems?

In Bulgaria we have laws, some of them are really good. Law is useful when it is respected and effective. And it is respected when the perpetrator is afraid of what will follow if they violate it and what penalty they will suffer – I am talking here about a financial penalty as well. The Domestic Violence Protection Act in particular needs revision. In terms of time limits, sanctions and the length of time for which an immediate protection order can be issued. As a lawyer, it is very important to me that there are changes regarding the criminalisation of most of the acts under the DVPA. Because when a person decides to file such a lawsuit and ultimately isn't issued a restraining order, they know that trouble lies ahead. It is very im-

Биляна Лавчева / адвокатка, Създателка на фондация „Аме“

В медийното пространство и като цяло в обществото ни се възприема, че насилието е физическо и е само над жени. Реалността обаче е друга. Когато говорим за насилие, не можем да си позволим дискриминация. Насилието, на първо място, би могло да бъде психическо, сексуално, икономическо и физическо, може да бъде принуда, може да се изразява в обиди или унизително поведение, може да бъде ограничаване на личната свобода и начин на поведение и може да бъде над всеки. Жертви на насилие освен жените са и децата, когато пак не е задължително да говорим за физическо посегателство. Според действащия Закон за защита от домашното насилие дори едно дете да е е било само свидетел на акт на насилието, може да търси защита по закона чрез съда. Насилието също може да бъде над родител от негов син или дъщеря. Може да бъде и над мъже, като в повечето случаи тук говорим за психически тормоз, идващ от по-висока позиция на жената в обществото, желание за контрол и много други форми на насилие и тормоз. Обществото ни трябва да разбере, че образът на жертвата не е само от женски пол и че насилието има много лица и проявления. Жените са тези, които по-често търсят защита за себе си или своите деца, но сме имали случаи, когато баща търси защита от сина си, както и много подобни. Мъжете, които стават жертви на тормоз, много по-трудно предприемат крачката за защита, защото в България стигмата на срама от това да се оплачеш, когато си мъж, виси в пространството като дамоклев меч. Важно е да бъдем съпричастни и да не си мислим, че само жените и децата могат да бъдат жертва на тормоз. Домашното насилие няма пол, възраст или социален статус. Не е задължително то да се случва в домове с по-нисък социален статус. Важно е в медийното пространство да се говори за насилието по правилния начин. Важно е да се знае, че всеки мъж, дете, баща или майка могат да бъдат в образа на жертвата. Когато познаваме врага, образно казано, можем много по-лесно да помогнем на пострадалите. Защото ако продължаваме да бъдем толкова безразлични към всички проявления и форми на насилие, ще оствим много лошо място за живеене на децата си.

От какви закони се нуждаем, кога и как законът помага за решаването на тези проблеми?

В България имаме закони, като някои от тях са наистина добри. Законът е полезен тогава, когато се спазва и работи. А той се спазва, когато извършителят се страхува какво

portant that abusers know that if they commit an act of violence, they will be put on an official register and the next time they commit an act of violence, they will be identified by the authorities of the Ministry of Interior and the courts. The requirement for the act to be repeated must be waived by all means in order to hold the offender criminally accountable, because many women fail to see it. It is of the utmost importance that the immediate protection order remains in force until the completion of the proceedings in the last instance of the lawsuit, because this gives peace of mind to the victims. It would also be great if the time limit for filing an application for protection under the DVPA were extended beyond a month, so that the victim could summon the strength and courage to file such lawsuits. I say women, because most cases of violence are against (underage) women. The fines in the law must also be increased, because what is BGN 200? We have a very long way to go in terms of legislative changes that need to be made in order to reduce the cases of violence, as well as that there is fear in the minds of the abusers.

ще последва, ако го наруши и каква санкция ще понесе, тук говоря и за имуществена. Специално Законът за защита от домашното насилие има нужда от ревизия. По отношение на сроковете, санкциите и времето, за което може да бъде издадена една заповед за незабавна защита. За мен като адвокат е много важно да има промени по отношение на криминализирането на повечето от актовете по ЗЗДН. Защото, когато един човек реши да заведе такова дело и в крайна сметка не получи заповед, той знае, че лошото предстои. Много е важно насилниците да знаят, че ако извършат насилие, ще бъдат заведени в официален регистър и когато следващия път извършват акт на насилие, ще бъдат разпознати от органите на МВР и съда. Задължително трябва да отпадне изискването за повторност на деянието, за да се търси наказателна отговорност на насилника, защото много жени не успяват да я дочакат. От изключителна важност е заповедта за незабавна защита да важи до приключване на производството в последната инстанция по делото, защото това дава спокойствие на жертвите. Би било чудесно и сроковете за подаване на молба за защита по ЗЗДН да се удължат и да не бъдат само месец, за да може жертвата да събере сили и смелост да заведе такова производство. Казвам жени, защото повечето случаи на насилие са над жени и деца. Глобите в закона също трябва да се повишат, защото какво са 200 лева. Имаме много дълъг път по отношение на законодателните промени, които трябва да се извършат, за да намалеят случаите на насилие, както и да има страх у насилниците.

Hicran Aygün / Author of the book “Bloody Countesses” with interviews of women, convicted of murder

Translation from Turkish: Halide Syuleyman

The review of your book states that it answers the question “why would a woman become a murderer?” – I would like to ask you exactly that.

Psychiatrists say that “the moment maternal compassion is gone, the murder plan begins.” In fact, this is somewhat typical of Middle Eastern countries or countries with a predominantly Muslim population. In Austria, there is a very large study on female killers, which is taught as a textbook in universities. It sets out research on how and why women in the countries of Europe, the USA and the Far East become murderers. As far as I know, only the countries of the Middle East are excluded... And even if they are not, Turkey is not one of them. For this reason, the textbook in question includes quotations with information from my book. For example, why women in Turkey become murderers, at what point in their lives they develop the urge to kill, what weapons they use, etc. In Turkey, as a country with a predominantly Muslim population, the feeling called ‘patience’ is used to the limit. For the most part, women are uneducated, they do not have the financial independence to be self-sufficient, most of them are migrant women stranded between the village and the city... Many of them move on with their lives “thanking God”, but there are also those who are dissatisfied with their lives but cannot change them. It is only some of them who move on to action when their “patience runs out”.

What makes Turkey and Middle Eastern countries more specific? Perhaps that ‘sense of patience’ you speak of. Is it a cultural characteristic?

In fact, Turkey and the countries of the Middle East should not be seen in isolation from the rest of the world with regard to “murders committed by women”. All over the world, men kill women, women kill men for ‘some reason’. Moreover, the statistics are not very different from one another. The reason for the ‘increase’ in the percentage of murders committed by women in Turkey is the difference in the amount of violence perpetrated by men... Compared to the past, up until the late 1990s, there have been appalling differences between the violence perpetrated by men against women over the last almost 20 years. For example, men no longer just slam the door behind them after slapping a woman. Men are already systematically terrorising women. Men are using various methods to do this, such as pouring boiling water on women, putting out cigarettes on their bodies, stabbing them with a knife, inflicting lacerations, and so on – without causing death. In doing so, they inflict violence not only on their wives but also on their children, and all of this leads to the woman in the family running out of patience and starting to plan a murder. Patience is in fact not a cultural “feature” but a feeling that is “imposed” on children by “adults” due to religiosity and ignorance. In

Хиджран Айгюн / Авторка на книгата „Кървави графини“ с интервюта на жени, съдени за убийство

Превод от турски: Халиде Сюлейман

В ревюто за вашата книга пише, че тя дава отговор на въпроса „защо една жена би станала убиец?”. Бих искала да ви попитам именно това.

Психиатрите казват че „в мига, в който свършва майчинското състрадание, започва планът за убийство“. Това всъщност е донякъде типично за страните от Близкия изток или за страни с преобладаващо мюсюлманско население. В Австрия има направено много голямо проучване за жените убийци, което се изучава като учебник в университетите. В него са посочени научни изследвания за това как и защо жените в страните от Европа, САЩ и Далечния изток стават убийци. Доколкото ми е известно, отсъстват само страните от Близкия изток... А и да ги има, Турция не е сред тях. По тази причина във въпросния учебник са включени цитати с информация от моята книга. Като например за това защо в Турция жените стават убийци, в кой момент от живота им у тях се появява намерението да убиват, какво оръжие използват и т.н. В Турция, като страна с преобладаващо мюсюлманско население, чувството, наречено „търпение“, се използва до краен предел. В по-голямата си част жените са необразовани, нямат финансовата независимост, за да са самостоятелни, повечето от тях са мигриращи жени, заседнали между селото и града... Много от тях продължават живота си, като „се благодарят на Бога“, но има и такива, които са недоволни от живота си, а не могат да го променят. Тъкмо някои от тях преминават към действие, когато им се „изчерпи търпението“.

Кое прави Турция и страните от Близкия изток по-специфични? Може би това „чувство на търпение”, за което говорите. То културна характеристика ли е?

Всъщност Турция и страните от Близкия изток не трябва да бъдат разглеждани отделно от останалия свят по отношение на „убийствата, извършени от жени“. По цял свят мъжете убиват жени, жените убиват мъже по „някаква причина“. Освен това и статистическите данни не се различават много едни от други. Причината за „нарастването“ на процента на убийствата, извършени от жени в Турция, е промяната в количеството на приложеното насилие от страна на мъжете... В сравнение с миналото, до края на 90-те години, има ужасяващи разлики между насилието, прилагано от мъжете над жените, в продължение на последните почти 20 години. Като например: мъжете вече не просто затръшват вратата след себе си, след като са ударили шамар на жената. Мъжете вече системно тероризират жените. Мъжете използват различни начини за това, като заливане с вряла вода, гасене на цигари по тялото, намушкване с нож, нанасяне на прорезни рани и т.н., без да причиняват смърт. При това прилагат насилие не само към жените си, но и към децата си. И всичко това води до изчерпване на търпението на жената в семейството и започването на планиране на убийство. Търпението всъщност не е културна„особеност“, а чувство, което се „налага“ на децата от „възрастните“ поради религиозност и невежество. С други думи, първият съвет, даван от възрастните родители на младоженците е - „О, нека всичко което става, да си остане

other words, the first advice given by elderly parents to newlyweds is - “Oh, let everything that happens stay between these four walls. What will people say?” Naturally, what happens between the four walls can lead to negative consequences.

Is there a connection, and what is it, between female killers and female victims? In what ways are women who kill part of the larger problem of domestic violence and how does this issue stand in Turkey?

In Turkey, almost all female murderers (at least the ones I’ve met and the ones that are included into the statistics) kill their closest relatives. For example their husband, children, father or lover... The biggest factor for them to become murderers is the violence, abuse, exposure to inhuman treatment, including sexual abuse inflicted on their mother and themselves during their childhood. Women (I am talking about those in Turkey) wait until they have had enough, rather than to react rashly like male killers. But even the thought of wanting someone dead is already becoming part of the plan. In Turkey, for a woman to go so far as to become a murderer means that she is convinced that the violence is already unbearable and that she has nothing more to lose.

How does the issue stand in terms of the law in Turkey? Do female murderers serve harsher sentences; are they stigmatised by society, even after they are released from prison... In general, what happens to them?

In Turkey, unfortunately, as it has always been, the law is on the side of men in such types of criminal offences. For instance, in the course of the court proceedings, the male murderers speak in their defence statements such as “I am robbed of my male dignity. I have suspicions that my wife has been unfaithful. I am very sorry” and similar excuses which are practically unverifiable and, moreover, when dressed formally with a suit and tie, there is an astronomical relief in the sentences they are given. Throughout the history of the Republic, due to the frequent amnesties granted to criminals, Turkey has been a country full of criminal contingent. In addition, the adoption of the bizarre Penalty Execution Act has resulted in something like an “amnesty” for those who have committed murder. However, the same is not true for female murderers. Because when a woman who has been raped is married to her rapist, the rapist is pardoned and gets away without punishment. Similarly, men who manage to settle an out-of-court settlement benefit from the peculiarities of the Penalty Execution Act. When, however, a woman kills her rapist, she is given the maximum sentence for the crime she committed “in a particularly brutal manner” or “there is no conclusive evidence for the perpetration of the crime”. Similar to the story of Nevin Yilderham, who killed her rapist. On top of that, she was forced to keep and give birth the child from the rape, despite her reluctance. Just as in the case of Melek Ipek from last week, where, despite photos of the scars on her body from the beating being circulated around the world through the media, a life sentence has been demanded... Of course, in this country, being a female murderer is not as ‘prestigious’ as being a male murderer. Because women don’t have stupid excuses such as “I killed to protect my honour”. After their release from prison, some of the women set up their lives in the aforementioned “criminal world”, or retreat to places where nobody knows them. This, of course, should not be reported in the press...

между четирите стени. Какво ще кажат хората“. Естествено, това, което се случва между четирите стени, може да доведе до негативни последствия.

Има ли връзка и каква между жените убийци и жените жертви? По какъв начин жените, които убиват, са част от по-големия проблем за домашното насилие и как стои този въпрос в Турция?

В Турция почти всички жени убийци (най-малкото тези, с които аз съм се срещала и тези, попаднали в статистиките) убиват най-близките си роднини. Например: съпруг, деца, баща или любовник... Най-големият фактор за това те да станат убийци е упражнено върху майката и върху самите тях в детството им насилие, малтретиране, излагане на нечовешко отношение, включително и сексуално насилие. Жените (говоря за тези в Турция) чакат да им се насъбере, а не реагират първосигнално като мъжете убийци. Но дори мисълта, че искаме някой да е мъртъв, вече става част от плана. В Турция, за да се стигне дотам една жена да стане убиец, означава тя да е убедена, че насилието вече е непоносимо и че тя няма какво повече да губи.

Как стои въпросът от гледна точка на закона в Турция? Жените убийци изтърпяват ли по-сурови наказания; заклеймени ли са от обществото дори и след като излязат от затвора... Въобще какво се случва с тях?

В Турция, за съжаление, както винаги е било, законът е на страната на мъжете при такъв вид криминални престъпления. Например в хода на съдебното заседание мъжете убийци изказват в своя защита твърдения като „Накърнено ми е мъжкото достойнство. Имам съмнения, че ми е изневерявала. Много съжалявам“ и тем подобни оправдания, които практически са недоказуеми и освен това, когато са облечени официално, с вратовръзка и костюм, се наблюдават астрономически облекчения в присъдите, които им биват дадени. През цялата история на Републиката поради често даваните амнистии на престъпници Турция е страна пълна с криминален контингент. Освен това с приемането на странния Закон за изпълнението на наказанията става нещо като „амнистиране“ на извършилите убийство. Но същото не може да се каже за жените убийци. Защото когато една жена, която е била изнасилена, е омъжена за изнасилвача си, изнасилвачът е помилван и не получава наказание. По същия начин мъжете, които успяват да се споразумеят извънсъдебно, се възползват от особеностите на Закона за изпълнението на наказанията. Когато обаче жена убие своя изнасилвач, за престъплението, което е извършила „по особено жесток начин“ или пък „няма убедителни доказателства за извършване на престъплението“, същата получава максимална присъда. Също като историята на Невин Йълдъръм, която убива своя изнасилвач. На всичкото отгоре е била принудена да задържи и роди детето от изнасилването, въпреки нейното нежелание.

Точно както е случаят на Мелек Ипек от миналата седмица, където въпреки разпространените в цял свят чрез медиите снимки с белезите по тялото от нанесения побой, е поискана доживотна присъда... Разбира се, в тази страна да бъдеш жена убиец не е толкова „престижно“, колкото да си мъж убиец. Защото жените нямат глупави оправдания от рода на „Убих, за да защитя честта си“. След излизането си от затвора някои от жените си устройват живота сред онзи споменатия „престъпен свят“ или пък се оттеглят на места, където никой не ги познава. За това, разбира се, не трябва да се съобщава в пресата ...

Darya Apakhonchich / Artist, actionist, co-founder of art group “homeland”

Translation from Russian: Boryana Rossa

As an artist and activist, you often take into account the perspective of the victim in your work. But in this case, the victims are murderers. What is your moral and artistic attitude to this case?

In the summer of 2020 I did a performance dedicated to the Khachaturian sisters titled The Road to the Ocean of Blood. The central image in this performance – the bloody road – is a symbol of violence, it inevitably ends in death, the main question is whose death it will be. I certainly consider what happened to the Khachaturian sisters a tragedy, and believe that apart from the apparent guilt of the rapist father, much of the responsibility falls on the whole society (police, social workers, teachers who knew about the violence in this family but failed to take the necessary measures, as well as offcials who do not pass laws against domestic violence) that allowed that violence against the girls to take place for many years.

Very often, the whole society takes an active part in violence against women. No one defended the three girls from their father’s constant abuse. Is there a specific situation in Russia? What is the reason for the lack of empathy? Is the passivity of others in this case the result of only the father’s extensive connections?

Unfortunately, Russia is a country where domestic violence has a centuries-long tradition, they are a shameful and undisclosed reality in which we live. Our main reaction to the violence that is happening around us, committed by neighbours, friends, and relatives, is to pretend that we notice nothing. The lack of sympathy in this case is the usual way not to feel guilty, which is rooted in culture. In recent decades, thanks to the work of psychologists, feminists and activists, domestic violence has increasingly become perceived as an abnormal situation, but at the state level we still see not only instances of ignoring the problem, but also actions that aggravate the situation for women and children (for example, the decriminalisation of beatings, the increase in the fine for and the introduction of legal liability for defamation – that is, if one testifies to violence in Russia, it can now be considered a crime and punished with a longer sentence than the one the offender committing the crime could receive).

What are the roots of these “centuries-old traditions” and how are they part of modern culture? Tell us more about your performance dedicated to the Khachaturian sisters?

It seems that in Russia (as well as in ancient Russia) there was never a time when domestic violence was perceived as a vice. Here we can also mention “Domostroy” – a collection of rules according to which the beating of the wife was a normal and correct thing, and also the shameful traditions of the mother-in-law’s violence against her daughter-in-law. Statistics show that violence has not disappeared anywhere, we see its normalisation in both the media and the arts, there is a new scandal in Russia almost every week because of another sexist speech, film, etc. Feminists even created the comic award, Sexist of the Year, which has been around for several years. It is obvious that to make misogyny in culture disappear, it is necessary that the majority of people working in the media and in the arts understand and acquire the feminist perspective, and reconsider their attitudes towards violence.

Даря Апахончич / Художничка, акционистка, съоснователка на група „родина“

Превод от руски: Боряна Росса

Като художник и активист често вземате предвид перспективата на жертвата в работата си. Но в този случай жертвите са убийци. Какво е вашето морално и артистично отношение към този случай?

През лятото на 2020 г. направих пърформанс, посветен на сестрите Хачатурян, наречен „Пътят към океана от кръв“. Централният образ на този пърформанс - кървавият път - е символ на насилието, той неизбежно завършва със смърт, основният въпрос е чия ще е смъртта. Несъмнено считам случилото се със сестрите Хачатурян за трагедия и вярвам, че освен очевидната вина на бащата изнасилвач голямата част от отговорността пада върху цялото общество (полицаи, социални работници, учители, които са знаели за насилието в това семейство, но не са предприели необходимите мерки, така също и длъжностни лица, които не приемат закони срещу домашното насилие), което е допуснало това насилие над момичетата да се случва дълги години.

Много често цялото общество взема активно участие в насилието над жени. Никой не защити трите момичета от постоянното малтретиране на баща им. Има ли конкретна ситуация в Русия? Каква е причината за липсата на съпричастност? Пасивността на другите в този случай само резултат от широките връзки на бащата ли е?

За съжаление, Русия е страна, в която домашното насилие има многовековни традиции, те са една срамна и неогласявана реалност, в която живеем. Основната реакция към насилието, което се случва до нас, от страна на съседи, приятели, роднини е да се преструваме, че не забелязваме нищо. Липсата на съчувствие в този случай е обичайният начин да не се чувстваш виновен, който е вкоренен в културата.
През последните десетилетия, благодарение на работата на психолози, феминистки и активистки, домашното насилие все повече започва да се възприема като ненормална ситуация, но на държавно ниво все още виждаме не само игнориране на проблема, но и действия, които влошават положението на жени и деца (например декриминализирането на побоите, повишаване на глобата и въвеждане на съдебна отговорност за клевета – тоест ако свидетелстваш за насилие в Русия, сега може да се разглежда като престъпление и да бъде наказано с по-дълга присъда от тази, която би получил престъпникът, извършил насилието).

Какви са корените на тези „многовековни традиции“ и по какъв начин те са част от съвременната култура? Разкажете ни повече за вашия пърформанс, посветен на сестрите Хачатурян?

Изглежда, че в Русия (както и в Древна Русия) не е имало момент, в който домашното насилие да се е възприемало като порок. Тук можем да си спомним и „Домострой“ - сборник от правила, според които биенето на съпругата е било нещо нормално и правилно, а и срамните традиции на насилието на свекъра над снахата. Статистиката показва, че насилието не е изчезнало никъде, виждаме неговото нормализиране както в медиите, така и в изкуството, в Русия почти всяка седмица има нов скандал заради поредното сексистко изказване, филм и т.н.

Феминистките дори създадоха комичната награда „Сексист на годината“, която съществува вече няколко години. Очевидно е, че за да изчезне напълно женоненавистничеството в културата, е необходимо мнозинството от хората, работещи в медиите и в изкуствата, да разберат и усвоят феминистката перспектива, да преразгледат отношението си към насилието.

Nadejda Dermendjieva / Director of Bulgarian Fund for Women

Bulgaria never ratified the Istanbul Convention. What do you think the obstacles to this happening were? Did public attitudes play a bigger role here, or the attitudes of the politicians themselves?

The reasons why Bulgaria did not ratify the Istanbul Convention are three: 1) an attack on of the document, committed by far-right groups and parties, allied with religious fundamentalists and generously supported by various organisations in the US and Russia (I recommend the investigation of the subject at the European Parliamentary Forum called Agenda Europe); 2) the deliberately brought hysteria into our society through insane fake news and alternative facts; 3) not attitudes, but a lack of any political responsibility and willingness to work towards tackling a huge problem, such as domestic violence and violence against women.

Today we are talking about the situation of the third wave of the Covid pandemic. How has the pandemic affected societal processes and has the problem of domestic violence exacerbated?

I'd say the pandemic has aggravated societal processes. We have witnessed absolute political impotence and irresponsibility, repression (in the lockdown of Roma neighbourhoods), a pandemic of fake news and the rise of anti-vaxxers, poor mental health, and I think we are yet to be hit by an unprecedented economic crisis. Regarding domestic violence – yes, the problem has deepened. During the first lockdown we saw an increase in calls from victims of violence, in cases of violence, as well as in deaths of women murdered by their partners/husbands. I would also like to add that experts warned about this development as early as at the beginning of the lockdown, but not only did we go unheard and misunderstood by the institutions and the government, but when the deepened problem was at hand – we saw only inaction.

What do you think are the urgent measures that need to be taken at the political level in relation to this issue?

Ratification of the Istanbul Convention and implementation of all its recommendations – from prevention, through better protection of victims, to harsher punishments for abusers. In short – collection of offcial statistics, establishment of a special state body combating domestic violence, better funding of crisis centres and opening new ones, promotion of the hotline for victims, information campaigns at national level, training of specialists, setting up a register of abusers, criminalisation of all forms of gender-based violence, etc.

Will they affect public attitudes and what would be the path of dialogue with those conservative layers of society that were also against the adoption of the Istanbul Convention?

I don't think dialogue is possible. The murdered women for the last 3 years should lie on the conscience of these people. Some of them, I'm sure, could have been saved.

Надежда Дерменджиева / Директорка на Български фонд за жените

България така и не прие Истанбулската конвенция. Какви бяха според теб пречките това да се случи? Дали тук изиграха роля повече обществените нагласи, или нагласите на самите политици?

Причините, поради които България не ратифицира Истанбулската конвенция са три: 1) покушение над документа, извършено от крайнодесни групи и партии, съюзени с религиозни фундаменталисти и щедро подкрепяни от различни организации в САЩ и Русия (препоръчвам разследването по темата на Европейския парламентарен форум, наречено Agenda Europe), 2) нарочно създадена истерия в обществото ни чрез безумни фалшиви новини и алтернативни факти, 3) не нагласи, а липса на всякаква политическа отговорност и желание за работа за справяне с един огромен проблем, какъвто е домашното насилие и насилието над жени.

Ние днес разговаряме в ситуацията на трета вълна на ковид пандемията. По какъв начин пандемията се отрази на обществените процеси и задълбочи ли се проблемът с домашното насилие?

Бих казала, че пандемията влоши обществените процеси. Станахме свидетели на абсолютно политическо безсилие и безотговорност, репресия (при затварянето на ромските квартали), пандемия от фалшиви новини и възход на антиваксърите, влошено психическо здраве, а тепърва мисля, че ще ни сполети и невиждана икономическа криза. Относно домашното насилие – да, проблемът се задълбочи. По време на първия локдаун наблюдавахме повишаване на обажданията на пострадали от насилие, на случаите на насилие, както и на убити от партньори/съпрузи жени. Също така бих искала да добавя, че експерти предупреждавахме за това развитие още в началото на локдауна, но не само не бяхме чути и разбрани от институциите и управляващите, а когато задълбоченият проблем беше налице – видяхме само и единствено бездействие.

Кои според теб са неотложните мерки, които трябва да се вземат на политическо ниво във връзка с този проблем?

Ратификация на Истанбулската конвенция и прилагане на всичките ѝ препоръки – от превенция, през по-добра защита на жертвите до по-тежки наказания за насилниците. Накратко – събиране на официална статистика, създаване на специален държавен орган за борба с домашното насилие, по-добро финансиране на кризисни центрове и откриване на нови, популяризиране на горещата телефонна линия за пострадали, информационни кампании на национално ниво, обучения на специалисти, регистър на извършителите, криминализиране на всички форми на полово базираното насилие и т.н.

Те ще се отразят ли на обществените нагласи и какъв би бил пътят на диалог с онези консервативни пластове в обществото, които бяха и против приемането на Истанбулската конвенция?

Не мисля, че диалог е възможен. На съвестта на тези хора трябва да лежат убитите жени през последните 3 години. Част от тях, сигурна съм, можеха да бъдат спасени.